

MELNO GRIFU MONITORINGA PROGRAMMA GRIEKIJĀ

Līga Matsone
BSc biol., ornitologs

2002. gadā no 8. maija līdz 5. augustam autore piedalījās Pasaules Dabas fonda (WWF) rīkotajā melno grifu monitoringa programmā Grieķijā, Dadjas-Lefkimi-Sufli (Dadia-Lefkimi-Soufli) meža rezervātā.

In 2002 Līga Matsone, Ornithologist of Riga Zoo, participated in the Cinereous vulture (*Aegypius monachus*) monitoring programme in Dadia-Lefkimi-Soufli Forest, Greece. The programme is carried out by WWF-Greece.

Dadjas-Lefkimi-Sufli meža rezervāts

Rezervāts atrodas Grieķijas ziemeļaustrumos, mežainās Evras prefektūras vidienē. Tas dibināts 1980. gadā, un tajā ietilpst divas stingrā aizsardzības režīma zonas (kopplatība 7290 ha) un buferzona (35 170 ha). Šajās civilizācijas neskartajās teritorijās ir izcilas ainavas un daudzveidīga flora. Plaši priežu un ozolu meži mijas ar strautiem, nelieliem tīrumiem, ganībām un klinšu atsegumiem - tas ir bagātīgs mozaīkveida biotops, kas piemērots daudzām dzīvnieku sugām. Aizsargājamā teritorijā vien sastopamas 219 putnu, 40 rāpuļu un abinieku, kā arī 48 zīdītāju sugas.

Plēsīgo putnu fauna

Mežizstrādes maz skartais Dadjas mežs ir nozīmīga dzīvesvide plēsīgajiem putniem. Kā Noasa šķirstā gada gaitā tur piemērotu dzīves telpu atrod 36 no 38 Eiropas plēsīgo putnu sugām. Daļa sugu teritoriju šķērso rudens un pavasara migrāciju laikā, bet citas Dadjas mežā apmetas ziemošanas laikā. Savukārt 19-20 plēsīgo putnu sugas ik gadus ligzdo Dadjas mežā, kur pieejami bagātīgi barības resursi, piemērotas ligzdošanas vietas un ligzdošanas sezonā ir nodrošināti mierīgi apstākļi.

Melno grifu ligzdošanas teritorija rezervāta stingrās aizsardzības zonā.
The Dadia-Lefkimi-Soufli Forest, the strictly protected area.
Typical habitat of the only nesting colony of Cinereous vulture in Greece.

Rezervāta stingrās aizsardzības zonā aizliegta jebkura veida saimnieciskā darbība.

The strictly protected area. Take nothing but pictures.

Dadjas mežs ir vienīgā vieta Eiropā, kur vienuviet ligzdo trīs no četrām Eiropas grifu sugām - melnais grifs (*Aegypius monachus*), baltgalvas grifs (*Gyps fulvus*) un baltais grifs (*Neophron percnopterus*). Ceturto sugu - bārdaino grifu (*Gypaetus barbatus*) - Dadjas mežā novēro retāk. Visas četras grifu sugas barojas tikai ar kritušiem dzīvniekiem. Dažkārt pie beigtā dzīvnieka maltītes laikā var novērot visas grifu sugas vienlaicīgi, jo katra suga barojas ar citām kritušā dzīvnieka daļām. Šāda barošanās stratēģija izveidojusies evolūcijas gaitā, samazinot barības konkurenci starp sugām.

Viena no rezervāta izcilākajām bagātībām ir ligzdojošo melno grifu kolonija, kas ir lielākā Grieķijā un otra lielākā Eiropā (aiz ievērojami apjomīgākās Estremaduras melno grifu kolonijas Spānijā). Pēc aizsardzības pasākumu ieviešanas Dadjas-Lefkimi-Sufli mežā 1980. gadā vietējā melno grifu populācija sasniegusi 90-100 indivīdu skaitu.

Melno grifu monitorings

Lai ik gadus pilnvērtīgi apzinātu melno grifu kolonijas ligzdošanas sekmes, datu reģistrācija notiek parauglaukumos. Visa Dadjas-Lefkimi-Sufli meža teritorija nosacīti sadalīta 33 parauglaukumos, atbilstoši melno grifu ligzdu skaitam. Katrā parauglaukumā izvēlēta noteikta novērojumu veikšanas vieta, no kuras vislabāk pārskatāmas ligzdas un teritorija ap tām. Monitoringa metodika paredz, ka ik sezonu katrs parauglaukums jāapmeklē reizi mēnesī, novērojumiem katreiz veltot 6-7 stundas no rīta līdz pusdienlaikam, kas atbilst grifu intensīvākās aktivitātes periodam dienā. Novērojumu seansa laikā tiek reģistrēta melno grifu uzvedība ligzdā un tās tuvākajā apkārtnē, novērojumus atzīmējot monitoringa darba lapās, bet putnu lidojumu virzienus - attiecīgās teritorijas kartēs.

Līdztekus notiek arī visu trīs grifu sugu populāciju lieluma un struktūras monitorings, uzskaites veicot

grifu piebarošanas vietā, kas izveidota rezervāta stingrās aizsardzības režīma zonā. Barība grifu piebarošanai (cūku, govju, zirgu ķermeņi) tiek izlikta 1-2 reizes nedēļā, un izliktās barības patērēšana prasa 3-4 dienas. Grifu uzskaites notiek ik reizi pēc jaunas barības izlikšanas. Tiek reģistrēts baroties ieradušos indivīdu skaits, to vecums, kā arī mijiedarbības starp sugām un dažāda vecuma indivīdiem barošanās laikā. Apkopotie dati ļauj pastāvīgi novērtēt visu trīs grifu sugu populācijas. Grifu skaits piebarošanas vietā periodiski mainās atkarībā no sezonas, un visvairāk indivīdu piebarošanas vietu apmeklē pirms un pēc ligzdošanas sezonas.

2002. gadā Dadjas-Lefkimi-Sufli melno grifu populācijas monitoringā piedalījās četri pastāvīgie WWF Grieķijas nodaļas darbinieki un trīs brīvprātīgie palīgi no dažādām valstīm.

Grifu piebarošanas vietā vienlaikus novērojami vismaz trīs sugu grifi...

The feeding station during the feast...

... bet katra maltīte reiz ir galā.

... and after vultures are gone.